

УДК: 316.422.44

*Січкаренко К.О., кандидат географічних наук, науковий співробітник
Дубинський Г.П., аспірант
ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України"*

УЧАСТЬ НАУКОВИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ У ПРОГРАМАХ ЄС: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОБЛЕМИ

Розглядаються аспекти науково-технічної співпраці українських науково-дослідних установ із зарубіжними партнерами. З огляду на те, що інтеграція української наукової спільноти до світового інформаційного нині є надважливим завданням, а досвід участі великої кількості українських наукових установ у міжнародних наукових програмах сягає понад двадцять років, його було проаналізовано і виявлено бар'єри, що стримують інтеграцію української наукової спільноти до європейського наукового простору.

Ключові слова: науково-технічна співпраця, українська наукова сфера, "Горизонт 2020", Сьома рамкова програма.

K. Sitchkarenko, Researcher

G. Dubinsky, Postgraduate Student

SO "Institute for Economics and Forecasting of NAS of Ukraine"

PARTICIPATION OF UKRAINIAN SCIENTIFIC ORGANIZATIONS IN EU RESEARCH PROGRAMS: TRENDS AND PROBLEMS

This article is about scientific and technical cooperation of Ukrainian research institutions with their foreign partners. Given that integration of the Ukrainian scientific community into the world of information space is a most important task, and the experience of a large number of Ukrainian research institutions exceeds twenty years, the authors have analyzed that experience and identified the barriers that hinder the integration of the Ukrainian scientific community into the European scientific space.

Keywords: scientific and technical cooperation, Ukrainian scientific sphere, Horizon 2020, 7th framework program.

JEL: O320

Ситуація у науково-технічній сфері в Україні вже не перше десятиріччя залишається непростою¹. Брак фінансування,

---

¹ Публікацію підготовлено за виконання НДР "Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі" (державний реєстраційний номер № 0115U001424).

низький рівень оновлення наукового обладнання, недостатній рівень попиту на наукові результати – ось далеко не повний перелік проблем, з якими стикаються вітчизняні наукові установи². В цьому контексті взає-

---

² Інноваційна Україна 2020 / НАН України. Київ, 2015. 193 с.

модія з ЄС є сприятливим фактором щодо вирішення зазначених проблем³. До того ж науково-технічна співпраця є одним із напрямів імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Водночас українськими вченими (принаймні в окремих дослідних установах), накопичено значний досвід співпраці з зарубіжними колегами. Переважно його було набуто під час участі у рамкових програмах ЄС. Проте такий досвід є далеко не однозначним – історія міжнародної науково-технічної сфери рясніє прикладами як вдалої реалізації наукових проектів, так і малоефективного співробітництва. Причому з-поміж української наукової спільноти виділяється низка установ, які регулярно та результативно беруть участь у міжнародних проектах. Отже, необхідно виявити, які саме підходи щодо налагодження контактів та плідної співпраці є найбільш дієвими.

Мета написання статті – проаналізувати стан співпраці між Україною та ЄС у науковій сфері, насамперед у рамкових програмах ЄС, зокрема Програмі "Горизонт 2020", і запропонувати рекомендації щодо її удосконалення.

Наукових **публікацій** на зазначену тематику достатньо багато: вона хоч і не перебувала у центрі уваги наукової спільноти, проте і не виходила з переліку актуальних питань. Здебільшого науково-технічна співпраця загалом розглядається в контексті інноваційного розвитку, а також організації та специфіки інноваційної інфраструктури⁴. Проте характер зазначених публікацій переважно правовий. Дослідники концентруються на питаннях законодавчого забезпечення трансферу технологій, правової підтримки організації міжнародної співпраці, як, скажімо, Ю.Капіца⁵.

³ Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: економічні виклики та нові можливості / НАН України, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України". Київ, 2016. 184 с.

⁴ Імплементація високих технологій в економіку України / НАН України, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України". Київ, 2016. 166 с.

⁵ Капіца Ю.М. Гармонізація охорони комерційної таємниці в Європейському Союзі та напрями

Багато уваги цьому питанню приділяється також із позицій державного управління та здійснення й адміністрування політики у цій сфері взагалі. Серед праць українських економістів слід виділити роботи О.Шемякіної⁶, яка проаналізувала поточний стан науково-технічного співробітництва між Україною та ЄС і виявила наріжні проблеми, що стримують прогрес у цьому напрямі. На її думку, найбільшою проблемою є брак досвіду такої співпраці у більшості українських науковців. Саме реалізація першого проекту – найважча у контексті налагодження зав'язків. І.Стойко та Л.Мельник⁷ аналізують співпрацю у програмі "Горизонт 2020" саме з позицій інноваційного розвитку та налагодження взаємодії щодо комерціалізації нових науково-технічних розробок. Потенціал співпраці з ЄС, а також нові інструменти інтеграції у рамках нової політики розглядає Л.Чернишев⁸. На його думку, саме цей напрям є найбільш вагомим і перспективним не тільки завдяки можливостям додаткового фінансування, але й через те, що надає принципово нові перспективи для структурних змін власне в українській науці.

Недостатньо досліджених аспектів у цій тематиці досить багато. Тут слід згадати про декілька обставин. По-перше, до приєднання до програми "Горизонт 2020" Україна не мала стільки можливостей для співпраці. На рівні міжнародних договорів її участь була обмежена, тож упродовж тривалого часу ця сфера перебувала поза увагою наукової спільноти. Наразі науковий інтерес представляють такі аспекти цієї теми, як механізм залучення україн-

вдосконалення законодавства України. *Концептуальні питання теорії права*. 2016. № 1 (13). С. 251–256.

⁶ Шемякіна О.М. Міжнародне науково-технічне співробітництво Європейського Союзу та України в контексті програми "Горизонт 2020". *Ефективна економіка*. 2013. № 4. С. 17–24.

⁷ Стойко І.О., Мельник Л.М. Український ринок інновацій та його перспективи у стратегії "Європа 2020". *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. № 117. С. 111–119.

⁸ Чернишев Л.І. Назустріч новій Рамковій програмі європейського науково-технічного співробітництва "Горизонт 2020". *Вісник НАН України*. 2012. № 3. С. 34–41.

ських вчених до міжнародних проектів, захист прав на об'єкти інтелектуальної власності, отримані як результат такої співпраці, комерціалізація наукових та науково-технічних розробок.

Одразу ж зазначимо, що міжнародні програми ані в Україні, ані в ЄС не мають вирішального значення для розвитку їх наукових систем. Ефективність науково-дослідних установ, науковий рівень їх результатів є наслідком комплексної державної інноваційної політики⁹. У табл. 1 наведено узагальнені дані щодо участі українських дослідних установ у проектах ЄС.

Як видно з наведених даних, загальної тенденції щодо різкого збільшення фінансування спільних проектів не простежується, як не простежується і чіткої тенденції щодо збільшення відповідних обсягів. Більше того, у 2014–2015 рр. спостерігалось значне скорочення фінансування. Значною мірою таку ситуацію можна пояснити переходом від Сьомої рамкової програми до програми "Горизонт 2020", коли деякі проекти завершилися, а нові ще не були започатковані.

Слід звернути увагу й на те, що координаторами проектів від української сторони виступали у цей період лише декілька організацій зі сфери природничих наук. Це обумовлюються не тільки певним "відставанням" вітчизняних досліджень, а й фінансовими обмеженнями, що існують в Україні для валютних операцій: розподіл грошей координатором між виконавцями у цих умовах стає надскладним завданням. До того ж у рамках розподілу проектів у рамках "Горизонт 2020" існує неофіційна практика, відповідно до якої керування проектами здійснюють установи з тих країн, чий внесок у фінансування найбільший. Тож зазвичай проектами керують установи з Німеччини, Франції, Нідерландів тощо.

У табл. 2 наведено дані щодо результатів участі українських дослідних установ (та інших організацій) у програмі ЄС

"Горизонт 2020". Так, загальна сума фінансування ЄС 40 проектів "Горизонт 2020", де задіяні українські організації, – 178,474 млн євро. Загальна сума фінансування ЄС безпосередньо українських учасників – 6,506 млн євро, тобто 3,6%, – у середньому 158,6 тис. євро на проект. Слід зауважити, що у цих проектах українські установи беруть участь переважно як "молодші партнери": їхня частка у фінансуванні здебільшого коливається у межах 1–2% у великих проектах (5 млн євро та більше) і до 15% у менших.

Основні теми, за якими українські організації вигравали фінансування у рамках програми "Горизонт 2020", це: покращання якості життя (за рахунок покращення якості надання послуг з охорони здоров'я та якості продуктів харчування), зміна клімату, чиста енергія та альтернативні джерела енергії, боротьба з раком. Має сенс порівняти результати участі українських установ у програмі "Горизонт 2020" та попередній Сьомій рамковій програмі (табл. 3). За цими даними можна зробити висновок, що кількість наукових організацій в Україні, що мають достатній потенціал для того, щоб систематично брати участь у міжнародній науково-технічній співпраці, невелика. Якщо ж порівнювати їх кількість з чисельністю наукових установ у цілому, то загальна оцінка стану наукової сфери видається вкрай незадовільною.

До того ж, як видно з даних табл. 3, кількість установ, що брали участь у Сьомій рамковій програмі, теж невелика. Втім, можна констатувати, що учасники з України в межах обох програм у середньому мали сталу частку бюджету відповідних проектів – приблизно 3,6% у "Горизонт 2020" та 3,7% у Сьомій рамковій програмі (на рис. 1 це показано наочно). Це призводить до неприємних висновків. Можна припустити, що протягом усього часу дії цих двох програм, попри покращення умов для участі, українські вчені так і не стали повноправними партнерами європейських учасників. Додатковим фактором є те, що фінансове забезпечення "Горизонт 2020" для ЄС також не є безмежним: воно суттєво залежить від бюджетної ситуації в самому Євросоюзі.

⁹ Стріха М., Гриневич Л. Українська наука у європейському "дзеркалі": необхідна післямова. Дзеркало тижня. Україна. 2017. 13 січня. № 43–44.

Таблиця 1

**Участь українських дослідних установ у наукових програмах,
які фінансувалися ЄС, 2007–2015 рр.**

Роки	Загальний обсяг фінансування, млн євро (приблизно)	Кількість проєктів, од.	Кількість проєктів, що координувалися українською установою, од.	Одноосібні проєкти, од.
2007	1,831	28	0	0
2008	4,076	22	1	1
2009	6,737	25	0	0
2010	4,177	18	2	0
2011	6,972	33	7	2
2012	4,377	16	2	2
2013	7,813	25	1	1
2014	3,925	15	1	1
2015	2,423	13	0	0

Джерело: складено за даними: European Research Ranking. URL: <http://www.researchranking.org> (дата звернення 15.11.2017).

Таблиця 2

Участь українських дослідних установ програмі "Горизонт 2020"

№	Назва організації	Кількість проєктів, од.	Бюджет (саме для учасника), євро
1	2	3	4
Українські організації – координатори проєктів			
1	Epamine limited liability company, research and production enterprise (Київ)	1	688500
2	Фірма "Інститут екології людини – Інеко" (Київ)	1	50000
3	Інститут фізики НАН України (Київ)	1	*
Українські організації – учасники проєктів			
4	ТОВ "Міжнародна клініка відновного лікування" (Трускавець)	1	190916
5	ФІАТУ: енергетичний аудит (Київ)	1	121943
6	Інститут космічних досліджень НАН України (Київ)	2	449567
7	Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.С.Кавецького НАН України (Київ)	1	148750
8	Науково-технічний центр "Біомаса" (Київ)	3	258136
9	Центр глобалістики "Стратегія ХХІ" (Київ)	1	95678
10	Асоціація "Український клуб аграрного бізнесу" (Київ)	2	207693
11	Kyiv Economic Institute (дослідний центр, створений у співпраці з Kyiv School of Economics), (Київ)	1	96500
12	Виробниче підприємство "Stream ozone" (Харків)	1	80000
13	Асоціація УРАН (Київ)	1	19646
14	Виробник картоплі та її насіння ТОВ "Агро ЛВ Лімітед" (Вирів, Львівська обл.)	1	32937
15	ДП "Конструкторське бюро Південне ім. М.К.Янгеля" (м. Дніпро)	2	758645
16	Донецький фізико-технічний інститут ім. О.О.Галкіна НАН України (Донецьк)	2	378000
17	Центр матеріалознавства (Київ)	1	81000
18	"Nanotech center", LLC (Київ)	2	81000
19	Національний лісотехнічний університет України (Львів)	1	10233
20	ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" (Київ)	1	46456
21	Національний аерокосмічний університет імені М.С.Жуковського "Харківський авіаційний інститут" (Харків)	2	249125
22	ДП "Запорізьке машинобудівне конструкторське бюро "Прогрес" ім. академіка О.Г.Івченка (Запоріжжя)	1	72125
23	Smart Kharkiv Region (ініціатива Харківської ОДА, Харків)	1	59000
24	Національна академія наук України (Київ)	2	166125
25	Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України (Київ)	1	77097

Продовження табл. 2

26	Limited liability company salix energy (Волинь)	1	134000
27	Науковий парк КНУ ім. Тараса Шевченка (Київ)	1	288000
28	Інститут надтвердих матеріалів ім. В.Н.Бакуля НАН України (Київ)	1	324375
29	The centre for scientific and technical information and innovation promotion of Ukraine (NIP) (Київ)	2	246125
30	Інститут світової політики (Київ)	1	51361
31	НаУКМА (Київ)	1	54218
32	КНУ ім. Т.Г.Шевченка (Київ)	1	56000
33	Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" НАН України (Харків)	1	112750
34	ДП "Держдор НДІ" (Київ)	1	45000
35	Український інститут публічної політики (Київ)	1	153750
36	Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (Львів)	1	76500
37	Національний авіаційний університет (Київ)	1	112500
38	НТУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського" (Київ)	1	178750
39	Державне космічне агентство України (Київ)	1	156963
40	Міністерство освіти і науки України (Київ)	1	45516
41	Інститут місцевого розвитку (Київ)	1	51562

Примітка: "-" – немає даних.

Джерело: складено авторами за даними: CORDIS – Community Research and Development Information Service. URL: http://cordis.europa.eu/projects/home_en.html (дата звернення 15.11.2017).

Таблиця 3

**Інститути, що взяли участь у програмі "Горизонт 2020"
та у Сьомій рамковій програмі**

	Назва організації	"Горизонт 2020"		Сьома рамкова програма	
		Кількість проєктів	Бюджет, євро	Кількість проєктів	Бюджет, євро
1	ТОВ "Міжнародна клініка відновного лікування" (Трускавець)	1	190916	1	11235
2	Інститут космічних досліджень НАН України (Київ)	2	449567	4	635879
3	Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології ім. Р.Є.Кравецького НАН України (Київ)	1	148750	1	35723
4	Науково-технічний центр "Біомаса" (Київ)	3	258136	1	*
5	Асоціація УРАН	1	19646	1	63176
6	ДП "Конструкторське бюро Південне ім. М.К.Янгеля" (м. Дніпро)	2	378000	5	1022255
7	Національний лісотехнічний університет України (Львів)	1	10233	2	133027
8	Національний аерокосмічний університет імені М.С.Жуковського "Харківський авіаційний інститут" (Харків)	2	249125	3	699425
9	ДП "Запорізьке машинобудівне конструкторське бюро "Прогрес" імені академіка О.Г.Івченка" (Запоріжжя)	1	72125	3	1029781
10	КНУ ім.Т.Г.Шевченка	1	288000	1	15000
11	Інститут надтвердих матеріалів ім. В.Н.Бакуля НАН України (Київ)	1	324375	1	232123
12	The centre for scientific and technical information and innovation promotion of Ukraine (NIP), (Київ)	2	246125	7	376646
13	Національний авіаційний університет (Київ)	1	112500	2	144900
14	НТУ "КПІ ім. Ігоря Сікорського"	1	178750	1	36861

Джерело: складено авторами за даними: CORDIS – Community Research and Development Information Service. URL: http://cordis.europa.eu/projects/home_en.html (дата звернення 15.11.2017).

Рис. 1. Обсяг фінансування українських виконавців у програмі "Горизонт 2020" та Сьомій рамковій програмі, млн євро

Джерело: European Research Ranking. URL: <http://www.researchranking.org> (дата звернення 15.11.2017).

Важливим організаційним питанням при співпраці в межах обох програм було утворення міжнародного консорціуму для отримання фінансування ЄС. У період, що розглядається, найбільш активними партнерами українських організацій були наукові установи Німеччини (від 6 до 20 координаторів по проектах), Франції, Великої Британії, Іспанії,

Угорщини, Австрії, Греції (від 11 до 16 координаторів по проектах), інших розвинених країн ЄС.

Окремий інтерес представляє якісний аналіз складу учасників від України у "Горизонт 2020" та Сьомій рамковій програмі ЄС (табл. 4).

Таблиця 4

Структура українських учасників Сьомої рамкової програми та "Горизонт 2020"

	Назва організації	Сьома рамкова програма		"Горизонт 2020"	
		Кількість проектів, од.	Загальний бюджет, євро	Кількість проектів, од.	Загальний бюджет, євро
1	Дослідні інститути НАН України	65	3523127	11	1626023
2	Вищі навчальні заклади	45	3941556	9	1025326
3	Дослідні центри національних академій наук України (НАМН України та ін.)	14	823660	1	77097
4	Дослідні установи держорганізацій і держпідприємств	24	3980893	18	2055565
5	Громадські організації і об'єднання	16	970174	8	730137
6	Учасники програми – приватні підприємства	40	3422026	4	992353

Джерело: складено авторами за даними: CORDIS – Community Research and Development Information Service. URL: http://cordis.europa.eu/projects/home_en.html (дата звернення 15.11.2017).

Тут можна простежити певні відмінності між Сьомою рамковою програмою та програмою "Горизонт 2020". Так, найбільша частка в обох програмах припадає на дослідні та проектні установи, що в минулому були проектними бюро при найбільших промислових підприємствах, наприклад, конструкторські бюро "Південне" та "Прогрес".

Установи НАН України та вищі навчальні заклади у Сьомій рамковій програмі займали приблизно однакові позиції, але у програмі "Горизонт 2020" академічні інститути приблизно на чверть збільшують свою частку у загальному обсязі фінансування науково-дослідних робіт.

Утім, якщо вести мову про дослідні установи НАН України, що налагодили систематичне співробітництво із зарубіжними партнерами, слід виділити лише декілька установ – Інститут космічних досліджень, Інститут надтвердих матеріалів, які брали участь в обох програмах та на які припадала найбільша частка фінансування. Оскільки всі проекти, розпочаті у Сьомій рамковій

програмі, вже завершені, її результати є більш наочними:

– було реалізовано бюджет 156 проектів, де брали участь дослідні установи з України, їх загальний бюджет становив 539 211 524 євро;

– з них на 202 учасники з України припало 20 058 568 євро, або в середньому 114 620 євро на учасника в межах одного проекту. Це, як уже відзначалося, становило 3,7% від загального бюджету спільних проектів. Лише в окремих випадках ця частка перевищувала 10%. Існує чітка тенденція: чим більший абсолютний розмір фінансування проекту, тим менша у ньому частка учасників з України.

Окремим питанням, яке заслуговує на увагу, є втрати Україною її наукового потенціалу внаслідок анексії, якої вона зазнала з 2014 р. Такі втрати можна приблизно оцінити, виявивши дослідні організації, що брали активну участь у Сьомій рамковій програмі, проте наразі припинили свою діяльність, оскільки опинилися на окупованій території.

Таблиця 5

Втрати наукового потенціалу України внаслідок окупації

	Назва організації	К-ть проектів, од.	Бюджет, євро
Горизонт 2020			
1	Донецький фізико-технічний інститут ім. О.О.Галкіна НАН України (Донецьк)	2	378000
Сьома рамкова програма			
1	Інститут біології південних морів імені О.О.Ковалевського НАН України (Севастополь)	8	559831
2	Морський гідрофізичний інститут НАН України (Севастополь)	7	1282002
3	Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського (Сімферополь)	2	122854
4	Південний науково-дослідний інститут рибного господарства та океанографії (Керч)	2	72833
5	Донецький національний медичний університет ім. М.Горького (Донецьк)	1	20775
6	Донецький інститут залізничного транспорту (Донецьк)	1	17976
7	Кримське республіканське підприємство "Сімферопольводопостачання" (Сімферополь)	1	3120
8	Інститут проблем штучного інтелекту НАН України і МОН України (Донецьк)	1	29000
9	Інститут економіки промисловості НАН України	1	50040

Джерело: складено авторами за даними: CORDIS – Community Research and Development Information Service. URL: http://cordis.europa.eu/projects/home_en.html (дата звернення 15.11.2017).

Так, частка у Сьомій рамковій програмі українських наукових установ, які фактично припинили свою діяльність унаслідок окупації території України, становила 12,6%. Слід зазначити, що найбільшими втратами стали великі дослідні інститути, – наприклад, Інститут південних морів та Морський гідрофізичний інститут, яким до цього відводилася важлива роль у масштабних міжнародних проектах із країнами ЄС.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Загалом можна констатувати, що

- фінансування ЄС не мало вирішального значення для вітчизняних наукових установ і тенденції щодо його сталого збільшення не простежувалися;

- українські дослідні установи виступають координаторами у наукових проектах лише у поодиноких випадках, частка українських установ у спільних, як правило, багатосторонніх, проектах залишалася невисокою, в абсолютних цифрах вона становила в середньому приблизно 158 тис. євро на проект на весь час його виконання;

- найбільш часто координаторами проектів, у яких бере участь українська сторона, були установи з провідних країн ЄС, насамперед з Німеччини;

- серед українських учасників виділяються декілька дослідних установ, навчальних закладів та приватних організацій (це не завжди найбільші установи), що регулярно беруть участь у міжнародних проектах ЄС і на які припадає найбільш значна частка фінансування;

- частка інститутів НАН України у фінансуванні становить 21–24%, і останніми роками простежується певна тенденція до її збільшення;

- втрати наукового потенціалу України від окупації можна оцінити таким чином: на дослідні установи, що припинили свою роботу, припадало приблизно 12% фінансування у межах Сьомої рамкової програми.

Слід констатувати, що лише незначна частка усіх науково-дослідних установ України готова то того, щоб брати участь у спільних проектах у рамках програми "Горизонт 2020". Цьому, крім уже зазначених, є низка причин, серед яких визначимо такі:

- 1) наразі у штаті більшості українських дослідних установ відсутні кадри, які б у минулому мали позитивний досвід участі у спільних дослідницьких проектах, а також особисті зв'язки з колегами із країн ЄС;

- 2) в українських дослідних установ наразі немає необхідної лабораторної бази для реалізації спільних проектів;

- 3) через низку обставин українські дослідницькі організації внаслідок особливостей чинного законодавства не можуть виконувати роботи на умовах співфінансування, що подекуди є обов'язковим у країнах ЄС.

- 4) серед об'єктивних причин, що перешкоджають більш активній участі українських організацій у програмах ЄС, зокрема у програмі "Горизонт 2020", слід назвати зростаючу конкуренцію за фінансування. За даними ЄС, рівень успішності заявок порівняно з Сьомою рамковою програмою суттєво впав і у 2016–2017 рр. становив лише 8,7%.

Але найбільш суттєвою причиною є те, що наявний науковий та кадровий потенціал установ не відповідає рівню, достатньому аби зацікавити потенційних партнерів для спільної участі у "Горизонт 2020". До того ж ініціатива про співпрацю має виходити саме від української сторони, і тут дається взнаки відсутність будь-якого досвіду в переважного числа українських вчених.

Обсяги фінансування, що українські дослідницькі структури залучають (і можуть потенційно залучити) у рамках участі в "Горизонт 2020", порівняно із загальними обсягами фінансування української науки залишаються незначними, що поки що не дозволяє розглядати їх як ефективний інструмент підтримки української науки на національному рівні.

В Україні є близько півсотні установ, які регулярно беруть участь у всіх чергових спільних програмах з ЄС. Водночас понад половину установ, які взяли участь у цій програмі, можуть звітувати лише про один завершений проект.

У сучасних умовах, враховуючи ухвалення Угоди про асоціацію з ЄС, важливо навчитися використовувати нові можливості, що виникають. Так, суттєво розширено список програм та підпрограм (так званих "колів"), де Україна може брати участь. Україна могла би значно розширити участь у програмах, орієнтованих на розвиток малого бізнесу, ядерної енергетики та інших. Це, звичайно, потребує певних організаційних зусиль органів державної влади та підвищення активності самих українських вчених.